

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Кафедра педагогіки

Проректор з науково-педагогічної
і навчальної роботи та рекрутації
проф. Гаврилюк С. В.

Протокол № 11 від 11.02. 2018р.

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

АКСІОЛОГІЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ

підготовки _____ магістр _____

галузі знань _____ 01 Освіта

спеціальності 014 Початкова освіта, 012 Дошкільна освіта

Освітньої програми Початкова освіта, Дошкільна освіта

Луцьк – 2018

Програма навчальної дисципліни “Аксіологія педагогічної освіти”
для студентів галузі знань 01 Освіта, спеціальності 013 Початкова освіта, 012
Дошкільна освіта). – 20 с.

Розробник: Томашевська Ірина Петрівна, канд. пед. наук, професор
педагогіки

Рецензент: Пріма Раїса Миколаївна, доктор пед. наук, професор,
завідувач кафедри теорії та методики природничо-математичних дисциплін
початкової освіти

**Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні
кафедри педагогіки**

Протокол № 7 від 20. 12. 2017 р.

Завідувач кафедри: (Смолюк І.О.)

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною
комісією факультету педагогічної освіти та соціальної роботи**

Протокол № 5 від 11.01.2018 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету (Антонюк В.)

**Програма навчальної дисципліни схвалена науково-методичною
радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі
Українки**

© Томашевська І.П., 2017 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	01 Освіта 013 Початкова освіта, 012 Дошкільна освіта Магістр	Нормативна
Кількість кредитів 1		Рік навчання 5
		Семестр 10
ІНДЗ: немає		Лекції 20 год.
		Практичні (семінари) 22 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 83 год.
		Консультації 10 год.
		Форма контролю: <u>екзамен</u>

2. АНОТАЦІЯ КУРСУ:

Програма навчальної дисципліни “ *Аксіологія педагогічної освіти* ” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 01 Освіта, спеціальності 013 Початкова освіта, 012 Дошкільна освіта.

Чільне місце у системі цих особливостей належить ціннісним аспектам освіти, дослідження яких є предметом спеціальної галузі філософських знань – аксіології освіти. На наше глибоке переконання саме відсутність належної

системи життєвих цінностей, які б відповідали суспільним очікуванням та ідеалам, у переважній частині представників управлінської еліти виступає сьогодні на рівні серйозної національної проблеми. Тому для її розв'язання необхідні й відповідні теоретичні дослідження у сфері філософії освіти, і надійні експериментальні дані, які б дозволили обґрунтовано обирати найбільш доцільні методи, форми і педагогічні технології прищеплення студентам системи життєвих цінностей та ідеалів.

Вивчення аксіології педагогічної освіти є важливою умовою формування загальної та педагогічної культури магістрів як фахівців вищого кваліфікаційного рівня, які в майбутньому поповнять склад науковців у різних галузях науки та викладацький корпус вищих навчальних закладів.

Курс „ *Аксіологія педагогічної освіти* ” має ознайомити магістрів початкової освіти із дефініціями, інтерпретаціями, трактуванням й роздумами щодо сутності освітнього феномену, осмислення освіти або як «процесу здобуття певних знань», або як «результату залучення цих знань в своїй життєдіяльності». Освіта репрезентує багатовекторний початок отримання й не менш багатовекторний результат застосування. Освіта завжди пріоритетно визначена, контекстуально оформлена, ціннісно обумовлена. Якщо молода людина вступає в педагогічний навчальний заклад, то це означає, що вона в принципі не байдужа до професії вчителя, викладача.

Проведення занять пропонованого курсу вимагає застосування різноманітних методик. Важливим є здійснення проблемного підходу в лекційному викладанні, в семінарських заняттях, в організації самостійної роботи магістрів. Доцільними є різні форми роботи студентів: індивідуальна, диференційно-групова, фронтальна.

2.1 Мета і завдання курсу „ *Аксіологія педагогічної освіти*”, міждисциплінарні зв'язки.

2.1.1. *Мета вивчення курсу* полягає в озброєнні магістрів знаннями про ціннісний аспект свідомої освітньої діяльності, що є цілісною і

цілеспрямованою пошуковою діяльністю людини, суть і форми якої визначаються її переконаннями.

2.1.2. Завдання вивчення курсу:

- сформувані знання ключових понять аксіологічного підходу у вивченні педагогічних явищ;
- ознайомити майбутніх фахівців із основним спрямуванням аксіології сучасної освіти: забезпечення блага людини, збереження її як цінності;
- сформувані поняття про педагогічні цінності;
- вивчити класифікацію педагогічних цінностей;
- ознайомити студентів із основними культурно-гуманістичними функціями освіти.

2.1.3. *Міждисциплінарні зв'язки* – із загальною і віковою психологією, загальною і віковою фізіологією, філософією, соціологією, етикою, естетикою, теорією управління.

Організація навчального процесу базується на реалізації особистісно-діяльнісного підходу. В межах даного підходу при організації навчального процесу необхідно забезпечити:

- можливість вибору студентом індивідуальної освітньої траєкторії;
- створення умов для самореалізації студента як особистості з урахуванням його особистісного досвіду, встановлення суб'єкт - суб'єктних відносин із викладачем;
- опора в реалізації навчального процесу на «єдність зовнішніх і внутрішніх мотивів: зовнішнім є мотив досягнення, внутрішнім - пізнавальний мотив».

Реалізація даних позицій в організації навчального процесу в межах вивчення дисципліни „ *Аксіологія педагогічної освіти*” здійснюється через організацію взаємопов'язаної аудиторної та самостійної роботи.

Аудиторна робота студентів спрямована на засвоєння філософського вчення про цінності педагогічної освіти, що з'ясовує якості і властивості

предметів, явищ, процесів, здатних задовольняти потреби, інтереси і бажання людей. Навчально-пізнавальна діяльність студентів на семінарських заняттях забезпечує формування умінь здійснювати порівняльний аналіз підходів, концепцій і наукових шкіл для внутрішнього самовизначення з аксіологічних основ професійно-педагогічної діяльності.

Формування практичних навиків майбутніх спеціалістів відбувається через спеціально організовані заняття з використанням рефлексивних та інтерактивних технологій навчання.

Організація самостійної роботи студентів представлена декількома рівнями:

Перший – академічний, який передбачає традиційні форми самостійної роботи студентів (опрацювання конспектів, опрацювання літератури, підготовка виступів, доповідей тощо).

Другий рівень – проектний, який передбачає створення студентами проектів освітніх послуг у навчальних закладах.

Третій рівень представлений дослідницьким проектом, який дозволяє студентам отримати досвід моделювання освітнього процесу.

3. КОМПЕТЕНЦІЇ

Опанувавши зазначений курсу, спеціаліст має засвоїти наступні **знання:**

- знати суть та місце аксіологічного підходу в системі освіти та педагогічних явищ;
- знати причини розробки нової методології педагогіки;
- розуміти суть гуманістичної філософії освіти;
- знати аксіологічні принципи, культурно-гуманістичні функції освіти.
- ознайомити з основними засадами аксіологічного дослідження знання;
- сформулювати відповідну методологічну культуру;
- виявити перспективні напрями аналізу ціннісної проблематики науки і культури.

Оволодіти уміннями:

- застосовувати аксіологічний підхід при вивченні педагогічних явищ;
- використовувати аксіологічні принципи в педагогіці;
- поєднати знання аксіології педагогічної освіти із сучасними освітніми технологіями.

4. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Відповідно до навчального плану курсу “ *Аксіологія педагогічної освіти* ” складається із 4 залікових кредитів, необхідних для засвоєння 2-х змістових модулів. Кожен змістовий модуль складається з підсумкової оцінки, залікового кредиту та включає лекційні, практичні заняття, самостійну роботу студентів.

Змістовий модуль 1. Теоретичні засади аксіології педагогічної освіти

Тема 1. Аксіологізація освіти як вимога сучасності

1. Цінності – інваріантні аспекти реформування сучасної освіти.
2. Аксіологічні проблеми сучасної філософсько-педагогічної рефлексії.
3. Основні напрямки аксіологізації викладання навчальних дисциплін.
4. Характеристика механізмів трансляції цінностей в освітньому і виховному процесах.

Тема 2. Аксіологічний підхід у системі педагогічної методології

1. Аксіологічний підхід – провідний методологічний принцип.
2. Цінності як провідне поняття аксіології. Типологія цінностей.
3. Аксіологічний підхід до вивчення педагогічних явищ
4. Аксіологічний підхід як шлях до усвідомлення ціннісних аспектів громадянської освіти і виховання молоді.

Тема 3. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти.

1. Поняття про педагогічні цінності.
2. Класифікація педагогічних цінностей.
3. Функції педагогічної аксіології.
4. Принципи педагогічної аксіології.

Тема 4. Аксіологічний вимір сучасної освіти і виховання

1. Актуальність аксіологічної проблематики в сучасній парадигмі української школи
2. Загальна характеристика аксіологічного підходу
3. Наукові передумови змін в аксіологічному підході
4. Методологічне значення змін в науковій парадигмі для освітніх процесів
5. Педагогічні цінності сучасного українського суспільства

Тема 5. Структура “ціннісного світу” і “сферично-векторна” модель аксіології знання.

1. Предмет і метод аксіології знання
2. Раціональні, чуттєві та вольові параметри знання.
3. Ціннісні характеристики знання в системі ціннісних координат інтелектуальної діяльності.
4. Аксіологічні тенденції в сучасній методології наукового пізнання.

Змістовий модуль 2. Особистісно-професійні пріоритети педагогічної аксіології

Тема 1. Ціннісні потенції наукового знання в контексті проблем освіти і виховання.

1. Система ціннісних орієнтацій у сфері формування підрастаючого покоління
2. Освіта і виховання – створення підґрунтя для ціннісно зорієнтованого розвитку науки.

3. Роль аксіологічної концепції знання в сучасній педагогіці.

Тема 2. Особистісний вимір педагогічної аксіології

1. Педагогічні основи становлення аксіологічної парадигми в освіті.
2. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх вчителів як завдання педагогічної аксіології.

Тема 3. Праксеологічний вимір педагогічної аксіології

1. Професійна підготовка освітніх кадрів як предмет педагогічної аксіології.
2. Структурні підсистеми ціннісних орієнтацій педагога.
3. Педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього вчителя

Тема 4. Вплив аксіологічної концепції знання на формування сучасної картини світу.

1. Ціннісні характеристики світоглядних уявлень, які формуються засобами наукового пізнання.
2. Роль універсальної системи ціннісних орієнтацій у становленні єдиної загальнонаукової картини світу.
3. Гносеологічна своєрідність мистецтва і естетична цінність істини.

Тема 5. Аксіологія освіти і формування національної еліти.

1. Формування системи цінностей в українській філософії освіти
2. Умови успішного формування духовного світу студента
3. Нова освітня парадигма і нова філософія освіти.

Таблиця 2

Тема	Кількість годин, відведених на:			
	Усього	Лекції	Практичні заняття	Консультації
Змістовий модуль I. Теоретичні засади аксіології педагогічної освіти				
Тема 1. Аксіологізація освіти як вимога сучасності	4	2	2	
Тема 2. Аксіологічний підхід у системі педагогічної методології	4	2	2	
Тема 3. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти.	4	2	2	
Тема 4. Аксіологічний вимір сучасної освіти і виховання	4	2	2	
Тема 5. Структура “ціннісного світу” і “сферично-векторна” модель аксіології знання.	6	2	4	
Змістовий модуль II. Особистісно-професійні пріоритети педагогічної аксіології				
Тема 1. Ціннісні потенції наукового знання в контексті проблем освіти і виховання.	4	2	2	
Тема 2. Особистісний вимір педагогічної аксіології	4	2	2	
Тема 3. Праксеологічний вимір педагогічної аксіології	4	2	2	

Тема 4. Вплив аксіологічної концепції знання на формування сучасної картини світу.	4	2	2	
Тема 5. Аксіологія освіти і формування національної еліти.	4	2	2	
Екзамен				
Всього годин	42	20	22	

Теми практичних (семінарських) занять

Тема 1. Аксіологічний підхід у системі педагогічної методології (4 год.)

1. Аксіологічний підхід – провідний методологічний принцип.
2. Тенденції аксіологічного підходу в сучасній педагогіці.
3. Цінності як провідне поняття аксіології. Типологія цінностей.
4. Аксіологічний підхід до вивчення педагогічних явищ. Розвиток гуманістичної спрямованості освіти.
5. Аксіологічний підхід як шлях до усвідомлення ціннісних аспектів громадянської освіти і виховання молоді.

Тема 2. Педагогічна аксіологія як наука про цінності освіти (6 год.)

1. Суть та класифікація педагогічних цінностей
2. Групи педагогічних цінностей (аксіологічна модель):
  1. Соціально-педагогічні цінності.
  2. Групові педагогічні цінності.
  3. Особистісно-педагогічні цінності.
  4. Самодостатні цінності:
    - а) цінності – цілі; цінності – мотиви; цінності – засоби.
  5. Цінності – стосунки.
  6. Цінності – якості (риси).
  7. Цінності – знання.
3. Функції педагогічної аксіології.
4. Принципи педагогічної аксіології.

Змістовий модуль 2. Особистісно-професійні пріоритети педагогічної

аксіології

Тема 3. Особистісний вимір педагогічної аксіології (4 год.)

1. Педагогічні основи становлення аксіологічної парадигми в освіті.
2. Формування ціннісних орієнтацій майбутніх учителів як завдання педагогічної аксіології.
3. Розвиток духовних сил. Формування характеру і моральної відповідальності.
4. Самореалізація, розвиток інтелектуальної свободи

Тема 4. Праксеологічний вимір педагогічної аксіології (4 год.)

1. Професійна підготовка освітніх кадрів як предмет педагогічної аксіології.
2. Структурні підсистеми ціннісних орієнтацій педагога.
3. Педагогічні технології розвитку аксіосфери майбутнього вчителя.

Тема 5. Особистісно-професійні пріоритети педагогічної аксіології (4 год.)

1. Особистісний вимір педагогічної аксіології
2. Духовні цінності у педагогічній концепції В.О.Сухомлинського
3. Аксіологічні аспекти мотивації студента до навчання.
4. Аксіологічні орієнтири педагогічної концепції К.Д.Ушинського.
5. Система освітньо-виховних цінностей у педагогічній спадщині І.Огієнка

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ

Враховуючи специфіку навчального курсу самостійна робота передбачає:

- опрацювання лекційного курсу;
- попередню підготовку до практичних занять;
- виконання завдань і вправ у позааудиторний час;
- рецензування наукової статті (методичного характеру).

Завдання виконуються студентами в позаурочний час та перевіряються викладачем за окремим графіком, складеним кафедрою, зважаючи на потреби та можливості студентів.

6. РОЗПОДІЛ БАЛІВ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

При вивченні курсу студент виконує такі види робіт: вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу на семінарах, виконання самостійних завдань, написання тематичних контрольних тестів. Усі види навчальної діяльності студента оцінюються певною кількістю балів. Комплексна оцінка знань проводиться провідним викладачем за 5-бальною шкалою за кожен заліковий кредит. Після вивчення курсу студенти складають екзамен. Сумарна кількість балів, яку студент отримує при засвоєнні змістових модулів за 100- бальною шкалою, визначає його підсумкову оцінку, яка відповідає: зараховано, не зараховано з необхідністю повторного складання.

Діагностика успішності навчання студентів здійснюється шляхом проведення поточного та підсумкового контролю.

Поточне оцінювання призначено для визначення рівня навченості студентів під час проведення лекційних та практичних занять і реалізується у формі опитування, виступів на заняттях, перевірки виконаних студентами самостійних завдань. Поточне тестування й модульний контроль здійснюється провідним викладачем на практичних заняттях протягом семестру в межах відповідного навчального модуля за графіком, затвердженим кафедрою англійської філології. Максимальна оцінка студента за поточне оцінювання становить 40 балів. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за залік становить 60 бал.

На практичному занятті оцінюються:

- 1) усні відповіді студентів;
- 2) участь в обговоренні дискусійних питань;
- 3) участь у ділових, рольових іграх та їх обговоренні;

- 4) аналіз ситуаційних завдань та вміння доведення власної думки;
- 5) реферативні виступи, усні повідомлення тощо.

Критерії оцінювання знань студента на практичних / семінарських заняттях

Таблиця 3

Оцінка за національною шкалою	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
5 відмінно	90 – 100	Аргументована, логічна, повна відповідь; глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; творче осмислення матеріалу; чітка, лаконічна відповідь на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних задач. Активна участь в обговоренні дискусійних питань.
4 добре	74-89	Аргументована, логічна, повна відповідь; міцні знання навчального матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання; чітка, лаконічна відповідь майже на всі поставлені питання; вміння застосовувати теоретичні

		<p>положення при розв'язанні практичних задач; активна участь в обговоренні дискусійних питань.</p> <p>Міцні знання навчального матеріалу, вміння орієнтуватися в ньому; оперування необхідним колом понять та категорій; вміння встановити зв'язок між теорією та практикою, в цілому логічна відповідь з незначною кількістю помилок.</p>
3 задовільно	60-73	<p>Посередні знання навчального матеріалу; мало аргументовані відповіді; слабе застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань.</p> <p>Фрагментарне володіння матеріалом і необхідним колом понять та категорій курсу; відповідь, яка містить значну кількість недоліків і помилок; неповне висвітлення змісту питань; недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; часткове опрацювання матеріалу підручника.</p>
2 незадовільно з можливістю повторного складання	35-59	<p>Неопанування значної частини матеріалу курсу; неоволодіння понятійним апаратом; відсутність будь-якої опрацьованої літератури Мова невиразна, обмежена, бідна, словниковий запас не дає змогу оформити ідею. Практичні навички на рівні розпізнавання.</p>
2 незадовільно з обов'язковим повторним курсом	1-34	<p>Студент не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно; допускає суттєві помилки у відповідях на питання, не вміє застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань.</p>

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання студентів на завершальному етапі та реалізується у формі екзамену. Екзамен проводиться у формі усного опитування.

В оцінці знань студентів на екзамені враховується:

- 1) достатність обсягу відповіді (повна, недостатньо повна, неповна);
- 2) логічність викладу матеріалу;
- 3) обґрунтованість власних міркувань.

Критерії оцінювання знань студента на екзамені

Таблиця 4

Оцінка за національною шкалою	Сума балів за всі види навчальної діяльності	Критерії оцінювання
5 відмінно	100-90 балів	Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного курсу. Аргументована, логічна, повна відповідь; глибокі знання навчального матеріалу, що міститься в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах; творче осмислення матеріалу; чітка, лаконічна відповідь на поставлені питання, вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язуванні практичних задач.
4 добре	89-74 бали	Аргументована, логічна, повна відповідь; міцні знання навчального

		<p>матеріалу, включаючи аргументовані відповіді на поставлені питання; чітка, лаконічна відповідь майже на всі поставлені питання; вміння застосовувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань.</p> <p>Студент демонструє міцні знання навчального матеріалу, вміння орієнтуватися в ньому; оперування необхідним колом понять та категорій; вміння встановити зв'язок між теорією та практикою, в цілому логічна відповідь з незначною кількістю помилок.</p>
3 задовільно	73-60 балів	<p>Посередні знання навчального матеріалу; мало аргументовані відповіді; слабке застосування теоретичних положень при розв'язанні практичних завдань. Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер, іноді не підкріплені прикладами. Замість чіткого термінологічного визначення пояснює теоретичний матеріал на побутовому рівні. Має прогалини в теоретичному курсі та практичних вміннях.</p> <p>Фрагментарне володіння матеріалом і необхідним колом понять та категорій курсу; відповідь містить значну кількість недоліків і помилок; неповне висвітлення змісту питань; недостатнє вміння зробити аргументовані висновки; часткове опрацювання матеріалу підручника.</p>
2 незадовільно з можливістю повторного складання	59-35	<p>Студент має фрагментарні знання з усього курсу; не володіє понятійним апаратом. Практичні навички на рівні розпізнавання.</p>
2 незадовільно з	34-1	<p>Студент не знає програмного матеріалу; допускає суттєві помилки у</p>

обов'язковим повторним курсом		відповідях на питання, не вміє застосувати теоретичні положення при розв'язанні практичних завдань.
-------------------------------	--	---

7 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Береговий Я.А. Возрастная сегрегация – психолого-социальная чума XX века // Педагогіка толерантності. – 2000. – №4. – С.50-104.
2. Бех І.Д. Духовні цінності в розвитку особистості. //Педагогіка і психологія. – 1997. – №1. – С.124-129.
3. Боришевський М.Й. Духовні цінності як детермінанти громадянського виховання особистості.
4. Ващенко Г. Виховання волі і характеру. – К., 1999. – С.197-382.
5. Ващенко Г. Виховний ідеал. – Полтава: Ред.газета „Полтавський вісник”, 1994. – 131с.
6. Вишневський О.І. Педагогіка в пошуках духовності // Рідна школа. – 2005. – №7. – С.3-5.
7. Вишневський О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки. – Дрогобич: Коло, 2003. – С.414-443.
8. Вишневський О.І. Християнізація виховання. – Львів. – 15с.
9. Закон України „Про освіту” (Нормативно-правове забезпечення освіти: У 4 ч. – Харків: Основа, 2004. – Ч.1 (ст.55). – С.50-51.
- 10.Зязюн І.А. Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти// Педагогіка толерантності. – 2000. – №3. – С.58-62.
- 11.Карпенчук С.Г. Теорія та методика виховання: Навч.посіб. – 2-ге вид., доп. і переробл. – К.: Вища школа, 2005. – С.107-319.
- 12.Концептуальні засади демократизації та реформування освіти в Україні. – К.: Школяр, 1997. – С.36-40.
- 13.Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа)/ нормативно-правове забезпечення освіти: У 4 ч. – Харків: Основа, 2004. – Ч.1 (Розділ III). – С.66-70.
- 14.Коржова О.В. В дусі миру і гуманізму // Рідна школа. – 1995. – №7-8. – С.3-13.
- 15.Кремень В.Г. Ключові проблеми розвитку загальної, середньої, позашкільної та професійно-технічної освіти // Педагогіка толерантності. – 2000. – №3. – С.4-12.
- 16.Крижко В.В. Аксіологічний потенціал державного управління освітою. – К.: Освіта України, 2005.
- 17.Лавриненко О. Гуманізм як домінанта виховної системи Василя

- Сухомлинського // Рідна школа. – 2005. – №1. – С.9-11.
18. Лозова В.І., Троцько Г.В. Теоретичні основи виховання і навчання: Навч. посібник для студ. пед. навч. закладів. – Харків, 1997. – С.201-225.
19. Марушкевич А.А. Родинна педагогіка: Навч.-метод. посібник. – К.: Видавець Парапан, 2002. – С.48-61.
20. Мистецтво життєтворчості особистості: Наук.-метод. посібник: У 2ч. / Ред. Рада: В.М.Доній, Г.М.Інсен, Л.В.Сохань, ж. І.Г.Єрмаков та ін. – К.: ІЗМН, 1993. – Ч.2.: Життєтворчий потенціал нової школи. – 93бс.
21. Національна доктрина розвитку освіти / Нормативно-правове забезпечення освіти: У 4ч. – Харків: Основа, 2004. – Ч.1. – С.6-7.
22. Пометун О.І. Молодь обирає дію: соціальне проектування – новий підхід до виховання молоді / Метод. проектів: традиції, перспективи, життєві результати. – К., 2003. – С.327-333.
23. Рогуль О.М. Технологія виховної діяльності.: Навч.-метод. посібник. – Полтава, 2001. – 168с.
24. Соловей М.І., Спіцин Є.С. Основи професійно-педагогічної підготовки майбутніх вчителів (Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів. – К.: Вид. центр КНЛУ, 2002. – С.29-40; С.45-52.
25. Стельмахович М.Г. Теорія та практика українського національного виховання. – Івано-Франківськ: Вид-во „Лілея”. – НВ”, 1996. – С.61-85; 127-152.
26. Сухомлинський В.О. Педагогіка серця. Вибр. тв. в 5 т. – Т.5. – К., 1980. – С.334-339.
27. Сухомлинський В.О. Проблеми виховання всебічно розвинутої особистості. Вибр. твори в 5-и т. – К.: Рад. школа, 1980. – Т.1. – С.55-208.
28. Цінності освіти і виховання // – К., 1997. – 224с. За заг. ред. О.В. Сухомлинської.
29. Шрамко О. Духовні засади національного виховання // Рідна школа. – 2005. – №8. – С.36-39.

ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. www.education.gov.ua – сайт Міністерства освіти і науки України.
2. www.tnpu.edu.ua – сайт Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.
3. www.nduv.gov.ua — сайт бібліотеки ім. В. Вернадського.
4. www.edu.yar.ru/russian/navigator/index.html
5. http://www.osvita.org.ua/articles/?article_id=56